

Btw en verenigingen en stichtingen

BTW - Verenigingen en stichtingen hebben te maken met specifieke btw-regels en de daarbij behorende valkuilen. Het is van belang de btw-positie van de vereniging of stichting in kaart te brengen en vast te stellen of er btw verschuldigd is, of er recht op btw-af trek is en of eventuele ongewenste btw-druk voorkomen kan worden.

Verenigingen en stichtingen kunnen voor de btw als ondernemer kwalificeren. Daarbij is het niet van doorslaggevend belang of de vereniging of stichting een winstoogmerk heeft. Ook een vereniging of stichting zonder winstoogmerk kan voor de btw als ondernemer kwalificeren en btw-belaste prestaties verrichten, zodat btw-aangifte moet worden gedaan.

Een vereniging of stichting die met enige regelmaat prestaties tegen vergoeding verricht in het economische verkeer wordt als btw-ondernemer aangemerkt. Denk aan de verkoop van T-shirts door een stichting zonder winstoogmerk, waarbij de opbrengst ten goede komt aan een goed doel. Of de verkoop van vogelhuisjes door cliënten die bij een stichting werkzaam zijn, met als doel hen voor te bereiden op toetreding tot de arbeidsmarkt of als therapie.

Btw-vrijstelling

Indien een vereniging of stichting als btw-ondernemer kwalificeert en leveringen of diensten tegen vergoeding verricht, is deze daarvoor btw verschuldigd. Maar het verrichten van leveringen en diensten leidt niet in alle gevallen tot de verschuldigdheid van btw. Een levering of dienst verricht door de vereniging of stichting is niet met btw belast als deze onder een btw-vrijstelling valt. In de btw-wetgeving zijn de volgende vrijstellingen opgenomen:

- verhuur van onroerende zaken;
- verpleging en verzorging van in een inrichting opgenomen personen en de daarmee nauw samenhangende handelingen (zoals het verstrekken van medicijnen en eten en drinken), voor zover hiermee geen winst wordt beoogd;
- diensten aan de jeugd door organisaties van het algemene jeugdwerk die door de overheid als zodanig zijn erkend;

- diensten die nauw samenhangen met de beoefening van sport (met uitzondering van het toegang verlenen tot wedstrijden en voor zover geen winst wordt beoogd);
- leveringen diensten van sociale of culturele aard, verricht door organisaties zonder winstoogmerk (sociaal-culturele vrijstelling);
- medische diensten, thuiszorg en de aan cliënten verleende dagopvang door zorgboerderijen;
- diensten door lijkbezorgers;
- financiële diensten (zoals het verlenen van krediet);
- verzekeringsdiensten;
- leveringen en diensten door openbare radio- en televisieorganisaties zonder winstoogmerk;
- onderwijsdiensten en nauw daarmee samenhangende diensten, voor zover daarmee geen winst wordt beoogd;
- het houden van voordrachten die erop zijn gericht om de wetenschap of algemene ontwikkeling te bevorderen;
- diensten door componisten, schrijvers en journalisten;
- de levering van menselijke organen, menselijk bloed en moedermelk;
- diensten en daarmee nauw samenhangende leveringen door werkgevers- en werknemersorganisaties, en door organisaties van politieke, godsdienstige, vaderlandslievende, levensbeschouwelijke of liefdadige aard aan hun leden tegen een statutair vastgestelde contributie (belangenbehartigers);
- diensten verricht binnen een koepel van rechtspersonen die btw-vrijgesteld zijn of geen btw-ondernemer zijn, waarbij de diensten nodig zijn voor het verrichten van de niet met btw belaste activiteiten van de rechtspersonen;
- kinderopvangdiensten.

Let op! *Het toepassen van een btw-vrijstelling leidt tot een beperking van het recht op btw-af trek bij de vereniging of stichting.*

Er bestaat ook een fondswervingsvrijstelling. Deze kan worden toegepast door instellingen die (een van) de volgende btw-vrijgestelde hoofdactiviteiten verrichten:

- de verpleging en verzorging van in en inrichting opgenomen personen;
- diensten op het gebied van jeugdwerk;
- diensten die nauw samenhangen met de beoefening van sport;
- levering en diensten van sociaal-culturele aard;

- onderwijsdiensten;
- diensten door belangenbehartigers.

Wanneer verenigingen en stichtingen op hun hoofdactiviteiten een van de zes van deze btw-vrijstellingen kunnen toepassen, mogen zij op de extra inkomsten die zij naast de btw-vrijgestelde activiteiten verrichten de fondswervingsvrijstelling toepassen. Op grond van de fondswervingsvrijstelling zijn leveringen tot een bedrag van 68.067 euro vrijgesteld van btw, en diensten tot een bedrag van 22.689 euro per jaar. Voor diensten verricht door sportverenigingen geldt een aparte drempel van 50.000 euro per jaar. Wanneer de stichting of vereniging leveringen en diensten verricht die de drempelbedragen te boven gaan, dan is het gehele bedrag van de extra inkomsten met btw belast.

De maximumbedragen voor de levering van goederen en de levering van diensten staan los van elkaar, zodat het kan voorkomen dat een organisatie wel btw verschuldigd is over fondswervende diensten, maar niet over fondswervende leveringen (en andersom).

Wordt het maximumbedrag eenmalig vanwege bijzondere omstandigheden overschreden, dan mag de fondswervingsvrijstelling toch worden toegepast. Wordt het jaar daarop de drempel wederom overschreden, dan is vanaf dat moment wel btw verschuldigd over de fondswervende activiteiten.

Kantine

Veel verenigingen en stichtingen die prestaties verrichten op het gebied van sport of recreatie dan wel op sociaal of cultureel gebied exploiteren als nevenactiviteit een kantine. De verkoop van producten in een kantine wordt voor de btw-heffing aangemerkt als levering. Deze kantine-exploitatie valt vaak onder de wettelijke vrijstelling voor fondswerving zoals hiervoor beschreven. De wettelijke fondsvrijstelling is van toepassing als de kantineomzet plus de omzet uit andere leveringen als gevolg van een nevenactiviteit samen in een jaar niet meer dan 68.067 euro bedraagt.

Van een normale nevenactiviteit is sprake als de kantineactiviteiten worden verricht in samenhang met de primaire activiteiten van de betreffende vereniging of stichting. Hieronder valt niet het verstrekken van spijzen en dranken ter gelegenheid van evenementen die in de persoonlijke sfeer van derden of individuele leden liggen (zoals bruiloften, feesten en jubilea).

In een aantal gevallen wordt een vereniging of stichting voor de kantine-exploitatie wel in de btw-heffing betrokken. Dat doet zich voor als:

- de wettelijke fondsvrijstelling niet op een organisatie van toepassing is;
- een organisatie de bijzondere regeling voor kantines niet toepast;
- een organisatie de overgangsregeling kantine 2013 toepast.

In die gevallen moet een vereniging of stichting, net als iedere andere btw-ondernemer, voldoen aan de administratieve verplichtingen en btw-aangifte doen. Een vereniging of stichting die voor de kantine in de btw-heffing wordt betrokken, kan de verschuldigde btw volgens het kasstelsel aangeven.

De vereniging of stichting kan voor de kantine-exploitatie in rekening gebrachte voorbelasting geheel in aftrek brengen. Voor het berekenen van de verschuldigde btw moeten de gewone wettelijke bepalingen worden toegepast. Sportverenigingen die voor hun primaire activiteiten onder de vrijstelling vallen, mogen ook gebruikmaken van de forfaitaire methode, als hun kantineomzet als normale nevenactiviteit in de btw-heffing wordt betrokken.

Normale methode

De ontvangsten van de kantine worden gesplitst naar 21-procentomzet en 9-procentomzet. Voor die splitsing kan gebruikgemaakt worden van een forfaitaire berekeningsmethode. Over de 21-procentontvangsten wordt vervolgens 17,36 procent belasting en over de 9-procentontvangsten 8,26 procent belasting aangegeven bij vraag 1a ofwel vraag 1b van de aangifte.

Forfaitaire methode

Bij de forfaitaire methode – alleen geldend voor sportverenigingen – wordt over de totale kantineontvangsten (inclusief btw) 13 procent als verschuldigde btw aangegeven bij vraag 1c van de btw-aangifte. Het toepassen van deze methode is overigens administratief veel eenvoudiger dan splitsing naar 21 procent en 9 procent.

Let op! De forfaitaire methode kan ongunstig zijn, als de kantine relatief veel met 9 procent belaste artikelen verkoopt.

De wettelijke fondsvrijstelling is alleen van toepassing op activiteiten die worden aangemerkt als normale

nevenactiviteit. Kantineactiviteiten van een sportorganisatie worden als normale nevenactiviteit aangemerkt als deze activiteiten plaatsvinden in samenhang met de sportactiviteiten.

Voor sportorganisaties worden als normale nevenactiviteit ook kantineactiviteiten aangemerkt die plaatsvinden in samenhang met activiteiten die door derden in de sportaccommodatie worden verricht. Daaraan zijn de volgende voorwaarden verbonden:

- de sportieve activiteiten van derden komen overeen met de sport die wordt beoefend door de vereniging of de sportaccommodatie die voor die sportieve activiteiten is ingericht;
- de openstelling vloeit rechtstreeks voort uit de tussen de vereniging en de eigenaar/verhuurder van de accommodatie aangegane verplichtingen;
- de openstelling vindt plaats op ten hoogste twaalf dagen per kalenderjaar.

Sportorganisaties die een kantine exploiteren, kunnen geen gebruikmaken van de bijzondere regeling voor kantines zoals die nog wel geldt voor bepaalde andere verenigingen. Dat betekent dat de kantineomzet met btw belast is zodra de grens van de fondsenvrijstelling wordt overschreden. De sportvereniging is dan btw over de omzet verschuldigd en de sportvereniging heeft recht op aftrek van inkoop-btw die betrekking heeft op de kantine.

Als daarentegen de grens niet wordt overschreden, is de fondsenvrijstelling wel van toepassing, waardoor er geen btw is verschuldigd over de kantineomzet. De sportvereniging heeft dan echter ook geen recht op aftrek van de inkoop-btw die ziet op de kantine. De vrijstelling kan nadelig werken, met name als een sportvereniging heeft geïnvesteerd in de kantine, omdat de aanschaf-btw op die investering dan niet-aftrekbaar is.

Kantineomzet 68.067 euro of minder

De staatssecretaris van Financiën heeft voor bepaalde verenigingen en stichtingen goedgekeurd dat zij mogen afwijken van de wettelijke bepalingen. Deze bijzondere regeling voor kantines geldt niet (meer) voor sportverenigingen. De bijzondere regeling houdt in dat deze organisaties ervoor kunnen kiezen om de kantineomzet niet mee te rekenen voor de vraag of zij in enig jaar de grens van de wettelijke fondsenvrijstelling overschrijden. De kantine-exploitatie wordt dan niet betrokken in de heffing van btw. De wettelijke fondsenvrijstelling is

dan van toepassing op andere fondsenwervende leveringen.

Als een vereniging of stichting de bijzondere regeling voor kantines niet kan toepassen – bijvoorbeeld doordat de drempel wordt overschreden – of geen beroep doet op de bijzondere regeling voor kantines, moet deze organisatie net als andere btw-ondernemers voldoen aan de wettelijke voorwaarden.

Als een de kantineopbrengsten van een organisatie door een eenmalige bijzondere omstandigheid de grens overschrijdt, mag de vrijstelling toch worden toegepast. Dat geldt ook als een overschrijding redelijkerwijs niet was te voorzien. Als in het volgende jaar de grens opnieuw wordt overschreden, kan de vrijstelling niet meer worden toegepast.

Kantineomzet meer dan 68.067 euro

Als de kantineomzet van een organisatie meer dan 68.067 euro bedraagt, is de fondswervingsvrijstelling niet van toepassing. In die situatie kan de in het voorgaande beschreven bijzondere regeling voor kantines ook niet worden toegepast. De kantine-exploitatie is in dat geval belast. Ook de mogelijke levering van andere artikelen die zijn aan te merken als nevenactiviteit moet in de btw-heffing worden betrokken. Nevenactiviteiten die voor de btw-heffing als diensten worden aangemerkt, moeten zelfstandig worden getoetst aan de grens voor diensten (22.689 euro of, voor sportorganisaties, 50.000 euro).

De volgende verenigingen en stichtingen mogen de bijzondere regeling voor kantines toepassen, voor zover de primaire activiteiten niet zijn belast:

- muziekverenigingen;
- speeltuinverenigingen;
- instellingen voor jeugdwerk;
- bejaardensociëteiten;
- dorpshuizen en wijkcentra;
- buurtverenigingen;
- hobbyclubs;
- scholen voor basisonderwijs, lager en middelbaar beroepsonderwijs en algemeen voortgezet en voorbereidend wetenschappelijk onderwijs.

Wanneer een organisatie op verschillende plaatsen een accommodatie met een kantine heeft, kan het grensbedrag per accommodatie worden toegepast (bijvoorbeeld bij een stichting die in verschillende delen van een stad wijkcentra beheert).

De bijzondere regeling voor kantines voorziet niet in de situatie dat een organisatie de kantine onderbrengt in een aparte, nauw met de organisatie verbonden stichting, noch in de situatie waarin meerdere organisaties samen een kantine exploiteren en deze in een afzonderlijke stichting onderbrengen. Wij adviseren om in dergelijke gevallen met de Belastingdienst te overleggen of gebruikmaking van de bijzondere regeling voor kantines mogelijk is.

In één bepaalde situatie heeft de rechter de kantine-exploitatie die in een afzonderlijke stichting was ondergebracht toegerekend aan de sportvereniging. De stichting en de sportvereniging waren financieel, economisch en organisatorisch zo nauw met elkaar verbonden dat ook de (kantine)stichting de vrijstelling mocht toepassen.

Voorwaarden

De voorwaarden voor de bijzondere regeling voor kantines zijn als volgt.

- De primaire activiteiten van de organisatie vallen niet onder de KOR.
- In de kantine mogen uitsluitend activiteiten plaatsvinden die als normale nevenactiviteit van de organisatie zijn aan te merken.
- De kantineontvangsten mogen niet meer bedragen dan 68.067 euro per jaar. De kantineontvangsten worden gevormd door alle opbrengsten voor leveringen en diensten die worden gerealiseerd in direct verband met de kantine-exploitatie. Dit betekent dat niet alleen de opbrengst voor verstrekte spijzen en dranken, maar ook de opbrengst van de verkoop van tabaksproducten en de opbrengst uit de exploitatie van bijvoorbeeld speelautomaten tot de kantineontvangsten behoren.
- Eventuele exploitatieoverschotten van de kantine moeten worden aangewend voor de primaire activiteiten van de organisatie.
- Met betrekking tot kantineactiviteiten die op grond van de kantine-regeling buiten de heffing van omzetbelasting blijven, kan geen aanspraak op aftrek van voorbelasting worden gemaakt. In samenhang daarmee zijn de gewone splitsings- en herzieningsregels van overeenkomstige toepassing.

De herzieningsregels zijn van belang als de kantineactiviteiten voor het eerst in de heffing worden betrokken (bijvoorbeeld omdat het grensbedrag wordt overschreden). Ook in het omgekeerde geval – de kantineontvangsten dalen tot onder het grensbedrag – spelen deze

bepalingen een rol. Als een organisatie er op een bepaald moment voor kiest de bijzondere regeling voor kantines niet toe te passen, mag de organisatie ook naderhand de regeling niet meer toepassen.

Verenigingen en stichtingen die geen btw-belaste prestaties verrichten, of slechts ten dele btw-belaste prestaties verrichten, hebben geen of een beperkt recht op btw-aftrek op inkopen. Als deels btw-belaste prestaties door de vereniging of stichting worden verricht, dan is de btw op inkopen die enkel worden gebruikt voor de btw-belaste prestaties geheel in aftrek te brengen. De btw op algemene kosten, zoals overheadkosten, mag in aftrek worden gebracht op basis van het pro-rata van de onderneming. De pro-rata van de onderneming is de verhouding van de omzet van de btw-belaste prestaties ten opzichte van de omzet van de btw-belaste en btw-vrijgestelde omzet van de vereniging of stichting.

Het komt voor dat verenigingen en stichtingen schenkingen ontvangen van particulieren en bedrijven die hen steunen. Over een schenking is geen btw verschuldigd, op voorwaarde dat de vereniging of stichting in ruil voor de schenking geen tegenprestatie verricht. Wanneer toch een tegenprestatie wordt verricht, is er sprake van een prestatie tegen vergoeding en zal de vereniging of stichting aan de schenker een factuur met btw moeten uitreiken voor de door haar verrichtte tegenprestatie, waarbij de waarde van de schenking de prijs is die wordt betaald.

Het enkel vermelden van de naam van de schenker op bijvoorbeeld de website kwalificeert daarbij naar onze mening niet snel als tegenprestatie. Er is geen btw verschuldigd als een btw-vrijstelling van toepassing is op de door de vereniging of stichting aan de schenker verrichte tegenprestatie.

Tot besluit

Kortom: het juist doen van een btw administratie voor een vereniging of stichting is niet altijd een eenvoudige (vrijwilligers) klus.

Mr. C.W. (Carola) van Vilsteren